

Roskildeegnens dyrlæger 1800–2000

Af Mogens Hansen¹

Dyrlægeerhvervet er ikke så gammelt som landbrug, håndværkere og købmandshandel. I Europa oprettedes de første veterinærskoler i slutningen af 1700-tallet. Årsagen var kvægpestens hærgen, som gav landbruget særdeles store tab. På daværende tidspunkt havde man intet kendskab til bakterier og virus, men dog en formodning om, at sygdommen var smitsom. Fremmede forskere mente, at sygdommen forårsagedes af små flyvende insekter, der var usynlige for det menneskelige øje og kunne overføres til andre væsener skjult i uldtøj og dækkener. Også i Danmark florerede sygdommen, hvor Ludvig Holberg (1684-1754) der var professor, forfatter og godsejer med kvægbesætning skrev flere epistler om kvægpesten, samt i 1745 en betænkning om kvægsygen, der blev læst op i Det Kongelige Danske Videnskabskabernes Selskab. Set med nutidens viden må man erkende, at han ræsonnerede meget præcist om sygdommen ud fra de symptomer, han kunne iagttage på sit eget gods. Han konkluderede, at sygdommen var smitsom, og årsagen måtte være nogle små dyr, der levede i køerne. Han kunne iagttage, at det fortrinsvis var kalve, der døde, medens ældre kvæg overlevede, idet de måtte være modstandsdygtige mod sygdommen, når de var opvokset i et miljø med sygdommens tilstedeværelse.

I dag ved man, at sygdommen skyldes virusinfektion, at dette virus har fætre og kusiner, som er årsag til mæslinger og hun-

Veterinærskolen på Christianshavn med Vor Frelser Kirke i baggrunden. (Tegning fra 1822).

Skolen blev i 1858 afløst af den nuværende skole på Bülowvej på Frederiksberg.

desyge. Det vil sige, at denne virusgruppe er årsag til en ungdomssygdom, som det nu om dage er muligt at vaccinere imod.

I Danmark blev den første veterinærskole oprettet 1773 på Christianshavn i København lige ved siden af Vor Frelsers Kirke. På grundlag af et kongeligt dekret af 1772 blev det lægen *Peter Christian Abildgaard* (1740-1801), som besad en bred naturvidenskabelig viden, der blev påbudt at grundlægge skolen og blive dens ejer og underviser.

Hvem behandlede syge dyr, før der blev uddannet dyrlæger?

I 1600 og 1700-tallet var Danmark stadig et stort rige, selvom Skåne, Halland og Blekinge var tabt i krige med Sverige. Det var et landbrugsland med godser og bøndergårde, der havde køer og heste. Udover landbrugsheste var heste samtidig et nødvendigt transportmiddel – faktisk det eneste. Endvidere havde militæret mange heste i rytteriet og i de kongelige stalde. Det var kvægpestens hærgen og sygdomme hos heste, der var den direkte årsag til, at Danmark fik en veterinærskole i 1773.

Det var nødvendigt, at hestene med mellemrum fik sko på hovene, og derfor var beslagsmede en nødvendighed. De dygtigste kunne udover smedekunsten også foretage operationer på hestens ben, og havde erfaring med halthed og andre lidelser i hestens ben.

På godserne med mange køer i stalden var ansat fodermestre, der kunne så meget fødselshjælp, at de kunne rette en kalv til normal fødsel. De kunne "stikke en tilstoppet kopatte op", så malkepigerne kunne få mælken ud. Vi ved, at der i slutningen af 1800-tallet var "kloge mænd", der kunne foretage en del dyrlægearbejde, selvom de ikke var uddannede.

Da skolen på Christianshavn åbnede var det beslagsmede, der fik en udvidet beslagsmedeuddannelse suppleret med kendskab til husdyrbrug, kirurgi og medicin. De blev kaldt kursmede under deres uddannelse. De første 5 blev færdiguddannet i 1779, men dyrlægetitlen blev dog først indført i 1796.

Det er fristende at drage sammenligning til lægevæsenet. Det er almindelig kendt, at lægekunstens far var den græske læge Hippokrates, der virkede ca. 400 år f.v.t. I middelalderen var der nogle klostre, hvor munke behandlede syge mennesker, idet de havde et stort kendskab til plantemedicin. I Ullerød vest for Hillerød lå i sin tid et kloster, hvor der i dag er bygget et lille museum med montre, hvor skelletter og knogler demonstrerer hvilke sygdomme patienterne døde af. Uden for i haven er der vist dyrket planter, som kunne bruges som medicin. I Danmark var lægerne i 1700-tallet delt i to grupper, kirurger og medicinere. De

P.C. Abildgaard, Oliemaleri af C.F. Breda 1820 ophængt på National historisk Museum, Frredriksborg.

Abildgaard havde en bror Nicolai Abildgaard, der var maler og arkitekt. Veterinærskolen blev oprettet under Chr. VII, der som bekendt var sindslidende. På dette tidspunkt havde Struense, der var hesteinteresseret bemærket, at Kongens heste var syge. Han kom i kontakt med Abildgaard i 1771, der førte til, at Abildgaard blev påbudt at oprette en veterinærskole. Ordren blev KONGEN BØD² ...til dette ondes Hæmmelse og Lindring...

sidstnævnte var universitetsuddannede, hvorimod kirurgerne var næste generation af bartskeerere, der udover barber virksomhed også havde nogen kirurgisk kunnen.

Hvad beskæftigede dyrlæger sig med efter uddannelsen på Veterinærskolen?

Mange rejste tilbage til den militærenhed, hvorfra de var sendt på skole. De var nu eksperter i beslagsmedekunsten og kunne samtidig fungere som dyrlæge på militærets heste. Andre læste til læge, et erhverv der i det store og hele er meget lig dyrlægeudøvelsen. Nogle nedsatte sig som praktiserende dyrlæge i et område med landbrug. Havde de ingen penge, kunde de eventuelt gifte sig med en *landbrugsenke*, hvor de kunne passe landbruget og indrette en beslagsmedie. Endvidere drive dyrlægevirkosomhed i omegnen af deres bopæl.

Der fortælles om mange bierhverv³, som dyrlæger kastede sig over: Bommand, kromand, spækhøker, brændevinsbrygger,

hestehandler, købmand, gæstgiver, postholder og møller.

I landsbyen *Ousted* mellem Roskilde og Ringsted praktiserede en dyrlæge Oluf Bends Olsen (1834-1885), der havde en omtumlet tilværelse. Han var født i Trinitatis Sogn i København og døde på Roskilde Sygehus og blev begravet på Ousted kirkegård. Hans far var arbejdsmand i København. Oluf giftede sig med Charlotte Elisabeth Hansen, født 1835 ved Ledreborg.

Oluf Bends Olsen var i sin ungdom i Fremmedlegionen, deltog med denne i Krimkrigen ved Sevastopol, ved stormen på Malakofftårnet (*Malakov er navnet på hovedbastionen på Sevastopols sydøst front, efter hvis fald for et fransk angreb den 8. september 1855 Sevastopol måtte overgive sig*).

D.v.s. at Oluf Bends Olsen kun var ca. 20 år, da han deltager i krigen. Derefter var han dansk-vestindisk soldat.

Oluf Olsen får sin eksamen i 1864, hvor han tager til Tommerup på Fyn og har praksis der 1864-70. De næste åringer er han i Frankrig som lieutenant vétérinaire og deltager i krigen på fransk side (*det må vel være krigen mellem Prøjsen og Frankrig 1870*). Derefter er han dyrlæge i fransk kolonitjeneste. I 1873 har han praksis i Ousted. Han er nu 39 år gammel og praktiserer til 1885, da han dør 51 år gammel.

Men dyrlæge Hans Madsen Schmidt, eksamen 1810, bosat i Broballe på Als har vel rekorden i bierhverv: Smed, kromand, høker, brændevinsbrygger samt besidder af en landejendom. Derudover havde han tilsyn med to hestemarkeder. Det må kaldes datidens "veterinære" supermarked.

I anden halvdel af 1800-tallet var de københavnske sporvogne hestetrukne. En dyrlæge med eksamen i 1860 var således inspektør for Falkonergårdens Sporvognsselskab. En anden dyrlæge med eksamen i 1862 var driftsbestyrer og dyrlæge ved Sølvgadens Hestesporvejsselskab, og direktør for Københavns Sporveje 1898-1905.

Endelig skal berettes om en sørgelig skæbne fra Roskilde by. Det drejer sig om Johannes Berg, der fik sin eksamen i 1793. Man kender ikke navnene på hans forældre, men derimod på hans kone, Bodil Jensdatter Walgren.

Han var ansat i hæren som smed ved regimentets 4. Eskadron i Roskilde, som sendte ham til Veterinærskolen på Christianshavn, hvorfra han blev dyrlæge i 1793, 36 år gammel. I 1810 tog han sin afsked fra militæret og nedsatte sig som praktiserende dyrlæge i Roskilde. Ifølge litteraturen må han være den første praktiserende dyrlæge i Roskilde, som dengang ikke var særlig stor; men uden for dens mure var der mange landbrug, som må have haft brug for en dyrlæge. Han nåede at praktisere i 7 år in-

den han døde af arsenikforgiftning. Dengang brugte man arsenikvask af kvæg mod forskellige slags parasitter. Situationen var meget dramatisk og gav anledning til en ikke opklaret retssag.

Københavns Amt og Københavns Amts Dyrlægeforening⁴

I 1800-tallet havde amtet form som en hestesko, der omklamrede København og Frederiksberg. Amtet gik fra Øresundskysten ved Svanemøllen og ind i landet til Kirke Hyllinge og Kirke Hvalsø i vest. I syd var grænsen Borup, Højelse og Køge. Senere er amtet blevet delt, og alt uden for Storkøbenhavn betegnes i dag som Roskilde Amt.

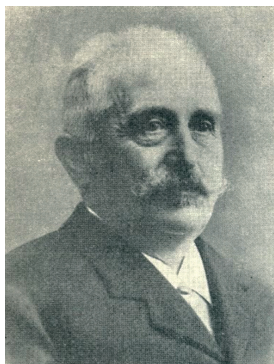
Landskabet er åbent og stort set fri for skove, fordi landbrugsjorden er noget af det bedste i Danmark. Det skulle selvfølgelig udnyttes, da København som hovedstad havde brug for landbrugsprodukter til en stor befolkning.

København havde i	1801	100.000 indbyggere
	1843	127.000
	1870	181.000
	1895	334.000

På grund af den smitsomme kvægpest, blev der i 1773 oprettet en veterinærskole til uddannelse af dyrlæger. Der var selvfølgelig andre sygdomme i landbrugets dyrebestand, men det væsentligste var behandling af kvægpesten og hestesygdomme, især haltheder. Før og samtidig med at dyrlæger var begyndt at virke, har der været mange "kloge mænd" for eksempel beslagsmede og andre ikke uddannede personer, der faktisk har gjort nytte i landbruget. Fødselshjælp hos køer, fjernelse af efterbyrd (moderkage) hos køer, operation af posegrise (lyskebrok) og kastration af ornegrise m. m.

Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole på Bülow'svej.

Niels Christian von Halle
(1844 – 1920) blev dyrlæge
i 1867.

På grund af pladsmangel på Veterinærskolen på Christianshavn, blev der bygget en ny skole ude på Frederiksberg, der kunne åbne sine døre for studerende i 1858. Dengang var det vitterligt ude på det åbne land uden for Københavns Volde. Det var så langt ude på landet, at i folkemunde blev skolen kaldt Landsbyhøjskolen. Det blev besluttet, at skolen skulle omfatte uddannelse af dyrlæger, men endvidere af landbrugskandidater, senere mejeristuderende, havebrug, skovbrug og landinspektørstuderende. Skolen blev kaldt *Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole*. Den ligger stadig på Bülowvej, men er i dag overført til Københavns Universitet.

I 1870 blev der oprettet andelsmejerier og andelsslagterier, hvor der var blevet behov for at ansætte dyrlæger til kontrol af levnedsmidler.

I 1900-tallet var Københavns Amt godt dækket ind med praktiserende dyrlæger, således at der var dyrlægepraksis i Ballerup-Måløv, Gundsølille, Kirke Hyllinge, Roskilde, Viby, Borup, Ousted, Hvalsø, Havdrup, Snoldelev, Skensved, Solrød, Greve og Køge.

Som den viste geografi viser, var der så langt mellem dyrlægerne, at de ikke kunne råbe hinanden op, med mindre de slog sig sammen i en forening. Den Danske Dyrlæge Forening blev oprettet på et møde i København den 8. februar 1849, som hovedorganisation for lokale dyrlægeforeninger.

Hvad der har været af kontakt mellem dyrlægerne på Østsjælland, har vi ikke megen viden om, men dyrlægerne stiftede i 1897 *Københavns Amts Dyrlægeforening*, med stadsdyrlæge Niels Christian von Halle, Roskilde, som dens første formand.

Niels Christian von Halle (1844 – 1920) blev dyrlæge i 1867. Han var søn af godsejeren på Lillerup Gods ved Østbirk i Østjylland. Blev gift i Roskilde Domkirke i 1879. I ægteskabet var der en datter, som blev gift med dyrlæge William Valdemar Petersen, eksamen i 1909. Halles svigersøn var indtil 1914 assistent i Roskilde. I 1932 bliver han overdyrlæge på Frederikssund Andelsvineslagteri. von Halle praktiserede som dyrlæge i Roskilde fra 1868 til 1908. I en del år har han haft 2 jobs, idet han blev ansat på det nyoprettede svineslagteri i Roskilde. I Roskilde Svineslagteris 50 års jubilæumsskrift står der:

Til at varetage Veterinærkontrollen antoges ved Slagteriets Start i 1895 Dyrlæge von Halle, der samtidig drev stor Praksis i Roskilde og Omegn. I de første År var Dyrlægens Ansættelse ved Slagteriet baseret på en privat Aftale mellem de to Parter, men siden 1905 har Dyrlægerne været ansat af Staten. Von Halle fungerede til 1914. I

1908 var han samtidig ansat som Stadsdyrlæge ved Roskilde Bys offentlige Slagtehus. Fra 1925 havde de ansvarshavende dyrlæger ved Eksportslagterierne titel af Overdyrlæge.

Det offentlige slagtehus lå lige øst for Røde Port.

von Halle var stifter til oprettelse af Københavns Amts Dyrlægeforening og blev dens første formand fra 1897 til 1909. Han døde 29. septemver 1920 og på et møde i dyrlægeforeningen besluttedes, at der skulle indsamles et beløb til en mindesten på hans grav på Østre Kirkegård i Roskilde. Den store sten står endnu på kirkegården, hvor der nederst står: Rejst af venner og kolleger.

Siden 1897 er der ført protokol med optegnelser, som referenter har ment, hvad eftertiden burde vide. I de første mange år var det formanden, som refererede møderne. Foreningen blev opløst på en generalforsamling på Svogerslev Kro i 1996, et år før den have 100 års jubilæum. Årsagen var sandsynligvis, at der efterhånden var så få medlemmer og mødedeltagelsen så ringe, at det var vanskeligt at sammensætte et program, der kunne dække dyrlægernes faglige interesser, som var landpraksis, smådyrsklinikker, kødkontrol, mælkekontrol, Slagteriernes Forskningsinstitut og Laborantskole.

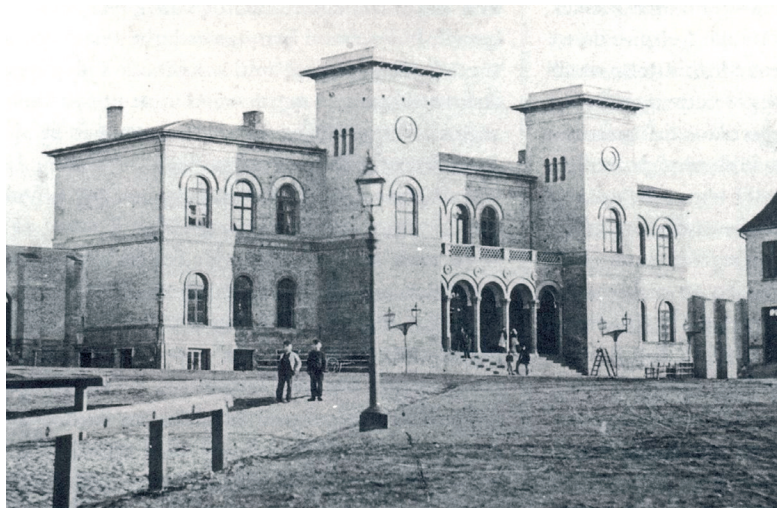
Dyrlæge Andreas Bak, Gundsølille, som var engageret i foreningens arbejde og samtidig æresmedlem, ville ikke deltage i afstemningen og gik uden for døren. Han var nemlig klar over, at bestyrelsen blot ville indkalde til en senere generalforsamling for at få sin vilje. Som den sidste formand sagde: *Foreningen er en død sild.*

I foreningens protokoller er der alsidige beretninger om foredragsholdere og kommentarer. Der har været arrangeret udflugter. Der er sager om takster og om kollegiale stridigheder, der som regel handlede om dyrlæger, der praktiserede under taksten eller havde behandlet en patient i nabokollegaens klientel. Der har været afholdt ca. 10 møder årligt. I begyndelsen var det i København eller på Jernbanehotellet, der lå lige over for Roskilde Station på Hestetorvet. I mange år blev møderne holdt på hotel Prindsen, men derefter på Svogerslev Kro. Centrum for dyrlægerne i Østsjælland var Roskilde by. Her kunne de handle og mødes. De kunne tage toget eller køre i deres gig til Hestetorvet. Her kunne hesten opstaldes i Café Sjællands stald, og de kunne mødes i krostuen eller på Jernbanehotellet.

Roskilde jernbanestation blev bygget 1847. Til højre i billedet ses hjørnet af jernbanehotellet, Pladsen foran stationen er Hestetorvet, og som navnet antyder en markedsplads. Læg mærke til

Stadsdyrlæge R.D. Niels Chr. Von Halle. 1844-1920. Kolleger og Venner satte dette minde på Østre Kirkegård i Roskilde.

gadebelysningen, som er en gaslampe, hvilket kan tyde på, at billedet er taget inden det elektriske lys er bragt i anvendelse. Café Sjælland lå i en bygning i Algade i den nordlige side af Hestetorvet indtil engang i 1960'erne, da man ødelagde Hestetorvet med opførelsen af store bygninger (nu Kvickly), som tog udsigten til parken og kigget til fjorden.

Dyrlægens befordring

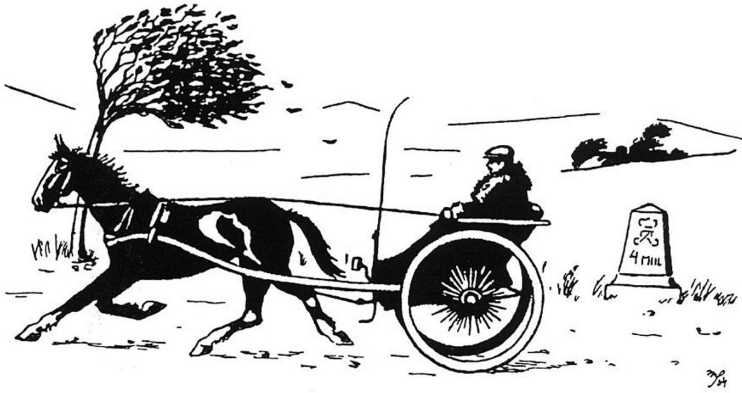
Den Kgl. Veterinærskole på Christianshavn grundlagt 1773, og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole på Frederiksberg grundlagt 1858 har i løbet af 133 år uddannet ca. 10.000 dyrlæger. Deraf flere hundrede fra Norge og en del fra Sverige.

De første dyrlæger i Danmark dimitteres i 1779. Indtil midten af 1800-tallet var de fleste studerende beslagsmede, som blev sendt til uddannelse på veterinærskolen i København, enten fra hæren eller fra landets godser. Når de efter uddannelse som kursmede vendte hjem, havde de ikke brug for transport i deres daglige virke - men om så skulle være, var der rigeligt med heste og vogne på deres arbejdsplads.

Der var et mindretal af kursmede, som havde besluttet sig for at etablere egen forretning som beslagsmed og dyrlæge. Han havde derfor brug for et hus med smedje, hvor egnens heste kunne blive skoet. Skulle han på sygebesøg måtte han gå eller blive hentet. Efterhånden som han fik råd, anskaffede han sig en hest. Han havde en rygsæk med remedier. Senere købte han en vogn, som gjorde rejsen lettere, idet han fik plads til alt nødvendigt udstyr. Det var vilkårene i ca. 125 år, indtil biler efterhånden kunne afløse hestetransport i begyndelsen af 1900-tallet.

Ved "månelyse" var det i ældre tid ikke noget problem at se

Dyrlægen kører ud på besøg i sin gig.

vejen, modsat i mørke. Det må erindres at mørke rugede over landet, bogstaveligt talt. Der var virkelig mørkt på landet, buldermørkt. I hjemmene havde man kun tranlamper eller tællepråse af talg. Petroleumslamper og stearinlys vandt først indpas omkring 1850.

Længst tilbage i tiden gik dyrlægen rundt i praksis. Havde bønderne brug for dyrlægehjælp om natten, hentede man ham på hans bopæl. De var jo vant til at hente lægen, der normalt ikke havde egen befordring. Flere steder i landet i 1800-tallet annoncerede dyrlæger derfor, at de ikke vil befordre sig selv fra solnedgang til solopgang.

En gig er en let, ensædet enspænderkøretøj med 2 høje hjul. Den var hurtig og dejlig at køre i om sommeren, men særdeles belastende i kulde, blæst, regn og sne. Ikke underligt at dyrlægen trængte til en bid brød og en dram efter en tur på flere mil.

Giggens æra kom til at vare op mod 125 år og randt først ud efter 1. Verdenskrig, hvor motorcykler og senere biler gjorde tilværelsen lettere for dyrlægerne.

Forfatter og nobelprisvinder Johs. V. Jensen (1873-1950) beskrev dyrlægens situation om sin far distrikts-dyrlæge Hans Jensen (1848-1923), Farsø i Himmerland i digtet *Dyrlægems Minde*, der blev offentliggjort i 1924⁵

I al Slags Vejr, med liden Ro
naar kværksyg Hest, forfangen Ko
hans Hjælp paakaldte, ud han drog.
Og Vejret ham med Svøber slog.

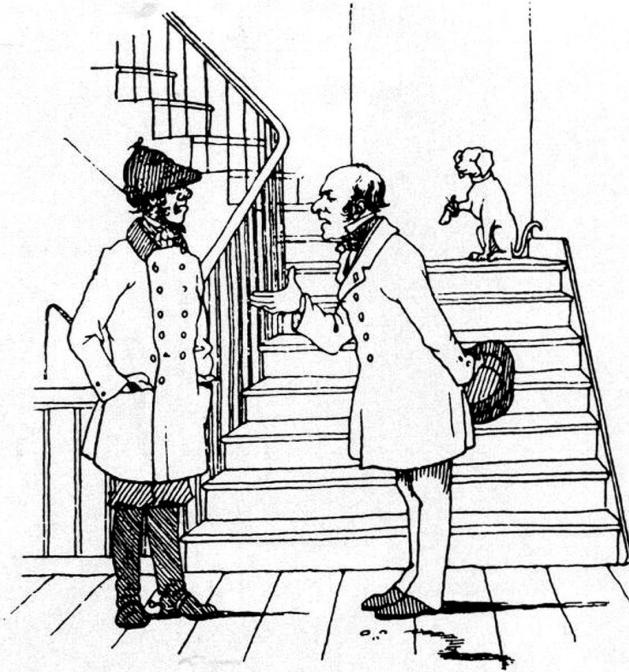
Og hjem han kom, fra fem Mils Tur
en sunken, indadvendt Figur,
med stille Træk, hvori var støbt
et Steppeland, i Pavser svøbt.

Thi den der kørte skulde frem!
Han maatte ud, han vilde hjem!
Om Meder eller Hjul – det hørte
til denne Mand, han kørte, kørte.

Nu er den lange kørsel slut,
og hjulet på hans gravhøj brudt.
Den Angst de fleste bærer på –
ham kan den ikke mere naa!

Lægen, der i tidligere tid ofte blev hentet til sine klienter på alle mulige tider af døgnet, kunne mindske ubehaget ved de dårlige veje, hvis han var i besiddelse af en doktorstol, der kunne spændes på en fjedervogn. Således har den danske læge og digter Emil Årestrup (1800-1856) tilbragt mange timer og samlet inspiration til sin digtning. Hvis en dyrlæge ikke havde investeret i en doktorstol, måtte han sidde på et halmknippe i bunden af vognen.

Tilsyneladende er lægerne kravlet et trin længere op på den sociale rangstige. Retfærdigt eller ej, men ville en praktiserende dyrlæge skrive sine erindringer, ville overskriften blive: *Et liv i lort*

„Da er Dyrlæge..... meget respektabelt!
men jeg kan ikke være tjent med at
miste al min Praksis, fordi jeg boer i
Huus med Dem. Jeg må bede
Dem afholde Deres Patienter fra at bide
mine naar de mødes paa Trappen!“

I 1874 tegnede Fritz Jürgensen en situation, hvor en læge i spadseredragt møder dyrlægen på trappen i deres fælles hus, dyrlægen red i praksis og var derfor klædt på som rytter. Bemærk pi-sken i højre hånd. – Ved denne lejlighed faldt de bevingede ord:

De er Dyrlæge – meget respektabelt, men jeg kan ikke være tjent med at miste al min Praksis, fordi jeg boer i Huus med Dem. Jeg må bede Dem afholde Deres Patienter fra at bide mine, naar de mødes på Trappen!

Jernbaner i Østsjælland

Indtil midten af 1800-tallet måtte dyrlægerne befordre sig med gig eller Per pedes apolorum (til fods).

Da indførtes en ganske ny transportmulighed, idet der blev bygget jernbaner. Banen fra København til Roskilde kom først, og læg mærke til, at Stationsbygningen i Roskilde er den oprindelige fra 1847. Dernæst kom jernbanen Roskilde – Ringsted –

Korsør, Roskilde – Køge 1870 og til sidste Roskilde –Holbæk – Kalundborg 1874.

Det vides ikke, i hvor stort omfang dyrlæger har anvendt jernbanetransport. I hæfte for minimaltakster for Sjælland 1916 var prisen for et sygebesøg med jernbane: jernbanebillet på 2. klasse + konsultation. og for de første 3 besøg 2.00 kroner pr. konsultation.

Der forefindes et telegram fra 4. november 1893 til dyrlæge Mortensen i Frederikssund.

Telegram fra Ølstykke

18 Ord indleveret den 4/11 1893

RP Dyrlæge Mortensen, Fr.Sund

Kom med første tog en hest pluselig syg meget tyk

Afbygger Lars Nielsem, Skjenkelsø

Som ung assistent fortalte min chefdyrlæge mig en episode om sin forgænger, der praktiserede omkring arhundredeskiftet. Han havde været på sygebesøg og efter besøget blev han inviteret indenfor til et måltid mad, som de efterfulgte med et spil kort. Hen på eftermiddagen stoppede dyrlægen pludselig op og udbrød:

”For pokker, jeg må videre, jeg kommer i tanker om, at der var en bondemand, der i morges bad mig komme til en ko, der skulle kælle”

Motorcykler og biler

I begyndelsen af 1900-tallet kom de første motorcykler på markedet, og de unge praktiserende dyrlæger skaffede sig et sådant køretøj, da det var vigtigt at komme hurtigt frem til patienterne. Således anbefaler en dyrlæge, at ved hjælp af en motorcykel kan en tur tilbagelægges på en trediepart af tiden, og man kan derfor tilbringe langt mere tid i hjemmet. Ganske vist kan man ikke benytte den hele året rundt, men i alt fald syv måneder - fra april til oktober.

Næsten hele sommeren kan min hest nyde friluftslivets glæder og strække lemmerne på græs. Den vil derved komme i god kondition sammen med os selv, når efteråret kommer, så vi kan gå vinterens strabadser i møde.

I 1914 kunne man købe en engelsk maskine ”Calcot” med 3 gear og med kun 2? HK for 925 kroner. Motorcyklens æra varede kun kort, idet de første biler allerede var på markedet; men de var dyre og åbne, hvad der ikke var særlig behageligt. Endvidere kørte de ikke hurtigere end en hestetrukken gig.

Ford

Kan altid købes paa rimelige
Betalingsvilkaar eller gen-
nem Fords ugentlige Indbe-
talingsystem.

Lister over autoris. Repara-
tions- og Reservedelpriser
udleveres paa Forl. gratis
til Ford-Ejere.

4-Dørs Sedan

DYRLÆGEN KOMMER

altid i Tide, hvis han paa moderne Vis kører en Ford Sedan. Den er altid klar og lige god i al Slags Vejr. Den er økonomisk og holdbar, praktisk og driftsikker. Og dog er den billigere end alle Konkurrenter. — Den nye Model 1924 har med sine moderne Forbedringer et højere Kvalitetspræg og er baade til Praksis og Fornøjelse Danmarks bedste lukkede Vogn.

4-DØRS SEDAN · KR. 4975
FOE. KBH. EKSKL. LEVERINGSOMKOSTNINGER

„MINDSTE OMSÆTNINGSSKAT I DANMARK!“

1924

Først i 1920'erne kunne man købe en lukket Ford til ca. 5.000 kroner. Ifølge annoncen var det nok en driftsikker bil, men sandelig også særdeles dyr. I 1930 kostede en Ford A 3.000- kroner og i 1938 kostede en Austin Eight kun 3.800- kroner. Under Danmarks besættelse 1940-45 var der benzinrationering. De praktiserende dyrlæger måtte igen anskaffe sig en motorcykel for at spare på benzinen.

Noget om Husdyrsygdomme

Sygdomme i 1800-tallet

Som nævnt i artiklens begyndelse var kvægpestens hærgen årsag til, at der blev oprettet en veterinærskole.

Kvægpesten var en smitsom, dødelig sygdom, hvor individuel behandling var udsigtsløs. Dyrlægens indsats var at få registreret de syge besætninger, få de syge dyr aflivet og isoleret besætningen fra andre levende kreaturer. Fødselshjælp i kvægbesætninger blev efterhånden et dyrlægearbejde, hvor fodermestre og "kloge mænd" tidligere klarede problemerne. Trommesyge hos køer kunne i nogle tilfælde skyldes forgæring af græs i koens vom eller en roestump, der satte sig fast i spiserøret og skulle skubbes ned i vommen ved hjælp af en stiv slange.

Det var dog hestens bentøj, der var det vigtigste dyrlægearbejde. Der var mange heste i militæret til Dragonrytteriet og som trækraft til kanoner og militærmateriale. Landbruget var af-

hængig af trækraft i markerne. Personer og gods skulle transporteres fra sted til sted, hvor der ikke var skibsløjlighed. Postvæsenet brugte også heste til at bringe posten ud. Nævnes bør at en almindelig sygdom hos heste var kolik, der skyldes forstoppelse i tarmene eller luftophobning i enkelte tarmafsnit.

Der fødes lige mange hoppe- og hesteføl, så det var nødvendigt at kastrere hovedparten af hannerne.

Dengang var injektionssprøjter endnu ikke opfundet eller vandopløseligt medicin til indførsel i kroppen. Dyrslægens apotek har været forskellige pulvere mod forstoppelse og diarré. Man har haft forskellige salver til udvortes behandling og arsenik til vask mod parasitter.

Der var tuberkulose i kvægbesætningerne. Denne sygdom angreb også mennesker. Årsagen til sygdommen var tuberkulosebakterien, der først blev påvist i 1880-erne. Sygdommen kunne ikke behandles hverken hos mennesker eller dyr.

Sygdomme i 1900-tallet

Det siges, at lægevidenskaben er den videnskab, som har haft størst fremgang i 1900-tallet. I den henseende er 100 år en lang periode, og der var meget stor forskel på antal sygdomme og behandlingsmuligheder fra år 1900 til 1999. Injektionssprøjten, røntgendiagnostik, narkose, antibiotikum, desinfektionsmidler. Emner som bakteriologi, virologi, epidemiologi gav læger og dyrlæger uanede muligheder i deres behandling af patienter.

Dyrlæger kunne nu foretage kejsersnit på heste, køer, søer og hunde. Sygdomme i hestens ben kunne ambulantly røntgenfotoferes og dermed sikre en bedre diagnose og behandling.

To alvorlige sygdomme hos kvæg, der kunne smitte mennesker gennem inficeret mælk og kød, eller gennem den daglige omgang med de smittede dyr, var tuberkulose og brucellose (kalvekastningsfeber).

Ved hjælp af henholdsvis tuberkulinprøver og blodprøver kunne diagnosen stilles og de reagerende dyr isoleres for på et senere tidspunkt lade dem udgå at avlen. Rutinemæssige tuberkulinprøver med "stamping out" medførte, at smitte til mennesker ophørte. Dyrlægerne mente, at det var deres indsats med udryddelse af sygdommen hos kvæg, der var årsag til at TB hos mennesker blev en saga blot. Andre mente, at højere levestandard på grund af bedre miljø, bedre kost og almindelig hygiejne var udslagsgivende.

Mund- og klovesyge var heller ikke en ny sygdom; men nu var det muligt at vaccinere mod sygdommen, hvis man ikke politisk valgte at aflive hele besætningen ved sygdomsudbrud.

Økonomi

Priser og indtægter i 1800-tallet

Det er ikke her muligt at bringe en samlet oversigt over priser og indtægter i 1800-tallet. Men gennem litteraturen får man indtryk af, at for dyrlæger var det ikke en fed bestilling. Indtil 1875 var møntfoden rigsdaler, mark og skilling. Hvad var pengene værd? Vi kender Jeppe på Bjerget, der skulle til byen for at handle for sin kone Pernille, men gjorde holdt hos Jacob Skomager, der solgte brændevin. Jeppe blev fristet og bad flere gange om: ” nok for en styver brændevin ” og det endte med, at han blev rigtig godt beruset. Selv om brændevin dengang var billig, fik han købt for de penge, han skulle handle for.

I det følgende kaster jeg mig ud i en analyse af en person, om han var lykkeridder eller realist. Tidligere er omtalt den 20-årige Oluf Bends Olsen (1834-1885), der var i Fremmedlegionen og deltog i Krimkrigen. Han kommer tilbage til Danmark, tager vortinæreksamen i 1864 og får praksis i Tommerup på Fyn i 6 år. Han forlader Fyn som 36-årig i 1870 og tager til Frankrig som veterinærløjtnant i krigen mod Tyskland. Derefter er han dyrlæge i fransk kolonitjeneste i et par år, for sluttelig at have praksis i Ousted ved Roskilde til han dør i 1885. Som 20-årig har det nok været mere spændende og økonomisk mere givtigt at være i fransk krigstjeneste end at være arbejdsmand i København, hvor han var født i et arbejdsmiljø. Der må have været go' i drengen, når han læser til dyrlæge i København og bliver færdig uddannet netop i det år, Danmark kommer i krig mod Prøjsen i 1864. Men nej – han får et praksis på Fyn. Efter 6 år i praksis tager han et job som veterinær i Frankrig, der var i krig mod Tyskland. Enhver må gætte, om han stræbte efter oplevelser eller ussel mammon. Sluttelig fik han i 1871 praksis i Ousted og blev gift med pigen fra Ledreborg ved Roskilde. Nu sad han i saksen og havde ingen valgmuligheder. Han var nødt til at tjene penge.

En del uddannede dyrlæger vendte tilbage til det regiment eller gods, hvorfra de var sendt til veterinærskolen. De vendte hjem til et fast job og en bolig med nogle indtægter. Dyrlæger, der ønskede at arbejde selvstændigt, måtte skaffe sig en bygning, hvor man kunne sko heste og drive lidt dyrlægevirksomhed. Det er nævnt, at han måske kunne finde sig en landmandsenke, der nok kunne have brug for hjælp til drift af gården, og han manglede husly til sine gøremål; en smedje. Det er også nævnt, at den unge dyrlæge måtte gå, hvis han skulle på sygebesøg. Der har nok været flere penge hos bønder, der levede omkring de større byer, København, Odense, Århus og Ålborg. I udkantsområder

har pengene været færre og afstandene store. For dyrlæger blev indtægterne mindre, med mindre der lå et gods eller to, der ikke selv havde ansat en dyrlæge. Det er givet, at der er dyrlæger, som har tjent mange penge og andre, der kun har klaret dagen og vejen. Forskellen var nok i mange tilfælde, om dyrlægen var i besiddelse af godt købmandskab.

Takster

Da København Amts Dyrlægeforening blev stiftet i 1897, var det påtrængende at få vedtaget takster for dyrlægearbejdet. Allerede i 1898 kan man af protokollen se, at taksten for vask med arsenik var 25 øre pr. stk. kreatur indtil 50 stykker. En stor besætning med 50 køer ville dermed give 12 kroner og 50 ører. Hvor lang tid ville dette arbejde tage? Et sygebesøg til en hest med kolik kostede en krone og 65 øre for undersøgelsen og et pulver. Skulle hesten behandles på stald i et døgn kostede det 3 kroner og 25 øre. Skulle hesten rektalundersøges og have pulver eller klyster var prisen 2 kroner. I 1901 var der møde i Holbæk Amts Dyrlægeforening om takster for at forbedre dyrlægenes kår. København Amts Dyrlægeforening holdt samme år et møde på Wivel (det senere Wivex) i København for at få medlemmerne⁴ til at følge samme takst.

I tidligere tid var det almindeligt, at landmanden bragte syge dyr til dyrlægens bopæl. Hvis man regner med datidens transportformer, vil jeg gætte på, at en dyrlæge i gennemsnit kunne

I 1916 er trykt et hefte om

Minimaltakster for de almindelige forefaldne Dyrlægeforretninger gældende for Sjælland.

Sygebesøg uden for dyrlægens bopæl	Kr. 2,50
Befordringsgodtgørelse pr. løbende kilometer dog mindst 1,00	0,25
Sygebesøg med jernbane betales med 2. classes billet + konsultation	
De første 3 besøg	á 2,00
Følgende besøg 1,50 plus timebetaling	0,75
Fødselshjælp og børkrængning hos ko	5,00
Kastration af føl og plage	10,00
Kastration af Ornegrise	0,25
Posegrise (lyskebrok)	1,00
Hunde 2,00	
For at dræbe en hund med Chloroform i Dyrlægens hjem	4,00

Gården i Vindinge. Den blev senere renoveret.

overkomme 5-7 besøg på en dag uden for hjemmet, i alt 15 til 25 kroner. Natarbejde har været til dobbelt takst. Dengang har indkomsten været 4-5.000 kroner årligt. Herfra skal trækkes udgift til fodring af hest og til staldkarl, der passer hest og eventuelt kører med dyrlægen i praksis

Dyrlægens overskud afhang af, hvor i landet han praktiserede og hans købmandskab.

Til sammenligning med lønninger i det øvrige samfund, kan jeg fortælle, at en funktionær i Københavns Belysningsvæsen (min farfar) i 1897 havde en årlig løn på 1.000- kroner. Jeg vil antage, at en praktiserende dyrlæge dengang havde den dobbelte indtægt.

Vurdering af landbrugsejendom i 1909

En vurderingsforretning i 1909 vurderede en ejendom Vindinge By ved Roskilde med jordtilliggende på 60 tdr. land til en salgsværdi på 49.000 kroner. Men ved salget samme år blev gården solgt for 35.000 kroner.

Ved vurderingen fremgik det, at 4 arbejdsheste blev sat til 2.000 kroner og kernefoder pr.hest til 100- kroner. En vogn kostede 650- kroner. Årsløn til en karl 500- kroner og en pige 350- kroner.

Det er udgifter som en selvstændig praktiserende dyrlæge også må regne med.

Omtale af nogle dyrlæger fra 1900-tallet

Der er valgt at omtale dyrlæger fra Roskilde, Gundsøllille, Gevinge og Snoldelev, fordi de er denne læserkreds mest bekendte

og har været praktiserende i et lang åremål.

Familien Tobiassen

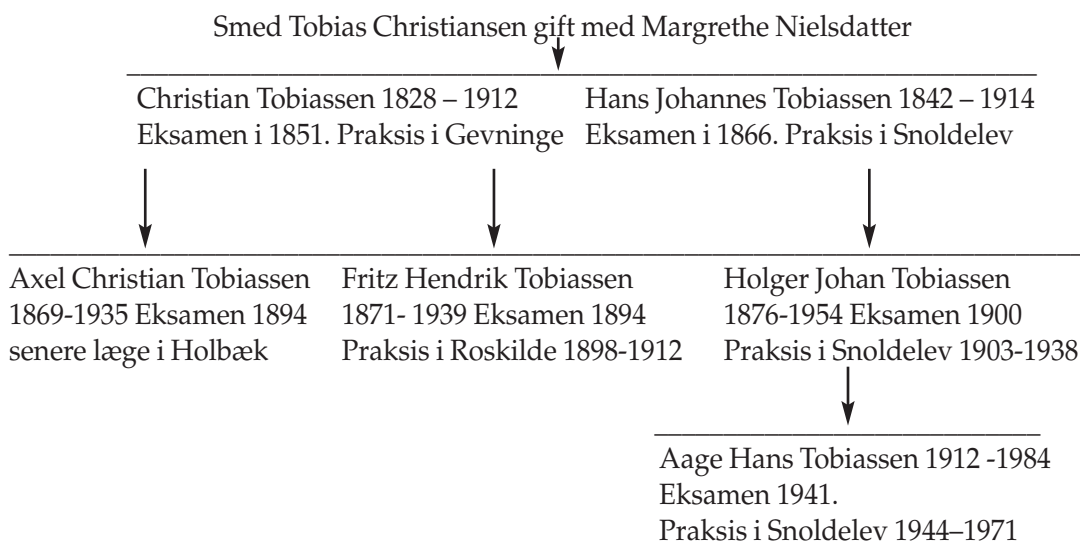
Der er 6 dyrlæger med navnet Tobiassen, som alle har praktiseret i 1900-tallet, men 2 af dem har begyndt karrieren allerede i 1800-tallet.

Det startede i Gevninge i 1828, hvor der boede en smed Tobias Christiansen, gift med Margrethe Nielsdatter. De fik 2 sønner, Christian født i 1828 og Hans Johannes født 1842. Smeden har sandsynligvis praktiseret som "klog mand", idet der ikke er fundet oplysninger om et dyrlægepraksis før 1828. Sønnen Christian har nok hjulpet sin far i smedjen og det praktiske arbejde med syge dyr i lokalområdet og fået interesse for faget. Sidst i 1840'erne kommer han på Veterinærskolen på Christianshavn og bliver færdiguddannet kursmed i 1851. Hans bror Hans Johannes gør det samme og bliver færdig med sit studium i 1866 på den nye skole på Frederiksberg.

Christian praktiserede nogle år først i Sæby, en landsby nord for Gevninge. Derefter flytter han til Gevninge og praktiserer der som dyrlæge indtil han dør i 1912. Christian får ingen børn, der bliver dyrlæger. Hans bror Johannes får derimod 3 sønner, der alle bliver dyrlæger, den ene oven i købet bliver senere læge.

Patronymikon er almindeligt brugt indtil midten af 1800-tal-

Slægtstavle over Tobias Christiansen og hans efterkommere

let. Smeden Tobias Christiansen giver sit fornavn til børnenes efternavn, Derfor får sønnen Christian sin fars fornavn til efternavn; Tobias-søn (Tobiassen). Tilsvarende fik døtre deres fars ornavn til efternavn: Tobiassdatter. Læg mærke til, at smedens kones navn var Margrethe Nielsdatter.

Kvinder har fra tidernes morgen stået i skyggen i en manddoms domineret verden. I Mathæusevangeliet kapitel 14 vers 13-21 om bespisningen af de tusinde får man at vide, at der var omtrent 5 tusinde mænd, som havde spis foruden kvinder og børn.

Langt op i 1800-tallet var det ikke almindeligt, at piger modtog en højere uddannelse. Først i 1900-tallet kommer uddannelse af kvindelige dyrlæger i gang og det eskalerer de næste 100 år. Således at der i dag blandt de studerende dyrlæger er 80% kvinder. Samme billede ses i de øvrige nordiske lande.

Aage Hans Tobiassen

Aage Tobiassen havde lungeproblemer, da han var ung. Det sinkede hans uddannelse, og han blev først dyrlæge som 29-årig. Han blev assistent i Odder og i Skelskør. I 1944 købte han praksis i Snoldelev. Hans far havde solgt sin praksis i 1938, da han ikke regnede med, at sønnen ville overtage den på grund af de tidligere lungeproblemer. Alligevel købte Aage praksis og fungerede udmærket indtil 1971, da han blev 59 år gammel og følte, at kræfterne ikke slog til til at være praktiserende. Han flyttede til Gevninge og blev timelønnet dyrlæge på Roskilde Andels Svineslagteri.

Da han flyttede til Gevninge, kan man sige, at ringen for dyrlægedynastiet Tobiassen var sluttet, idet det var her at oldefar var smed, og det var i Gevninge at hans farfar begyndte som dyrlæge, inden han flyttede til Snoldelev.

Som kollega var Aage Tobiassen et fint menneske, og det var hyggeligt, når han på sine ture i praksis kiggede indenfor hos nabokollegaen. Det var dejligt at være gæst i dyrlæge hjemmet. En god middag blev ofte efterfulgt af en gang Bridge. Eller ved festlige lejligheder ofte med dans i storstuen.

Det er nu 40 år siden, Aage Tobiassen kørte sine sidste sygebesøg i Snoldelev og omegn. Men der vil sikkert være læsere, som kan huske dyrlæge Tobiassen fra Snoldelev.

Dyrlæger i Gevninge

Som tidligere fortalt var Christian Tobiassen den første praktiserende dyrlæge i Gevninge, og med ham uddøde slægten Tobiassen i dette lokal område. Han efterlod dog sig et minde, idet han

Aage Hans Tobiassen.

Tage Elm.

var lokal historiker, og oprettede et museum i Gevninge med blandt andet en komplet Hedeboostue.

Hans efterfølger blev *Andreas Anton Østergaard* (1867–1945), der kom til Gevninge i 1892 og praktiserede der til 1939. De sidste 2 år var han i kompagniskab med dyrlæge *Tage Elm* (1908.1999).

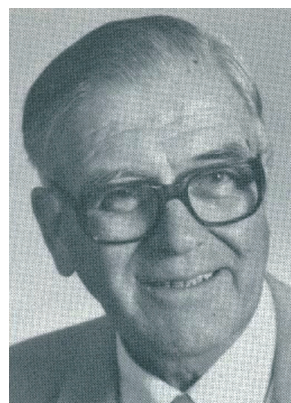
Uden tvivl er der i dag mange læsere, der kan huske *Tage Elm*, dels fordi han blev meget gammel – dels fordi han drev en meget stor praksis fra sin bopæl i Lindenberg ved Gevninge. Han havde altid 2 assistenter og hans klientel blev betjent på bedste vis. Han havde sans for det, der før er omtalt som godt købmandskab. Han viste initiativ, da han på sin landejendom i Svogerslev oprettede tyrestation og blev leverandør af tyresæd til inseminering i egen praksis og til mange andre sjællandske dyrlægepraksiser. Hertil kom, at han etablerede en større minkfarm på sin ejendom.

Dyrlæge Andreas Bak i Gundsøllille

Andreas Bak stod først i køen, da der skulle uddeles vuggegaver. Første og fremmest var han udstyret med et lyst sind og en meget stor glæde ved livet. Næsten 95 år gammel og noget handicappet af sygdom kunne han spontant udbryde: "Gid jeg kunne leve lige så mange år til, for hvor er det spændende, hvad fremtiden vil vise" *Andreas Bak* er født i 1911 i Kjellerup ved Silkeboirg og blev dyrlæge 1937. Efter at have været assistent og insemineringsdyrlæge købte han praksis i i Gundsøllille 1942. Praksis blev drevet ved hjælp af assistenter. I 1965 blev han associeret med dyrlæge *Anders Sørup Sørensen* (1934- 2002), der med stor viden og interesse udvidede hestepraksis til store dele af Sjælland.

Da *Andreas Bak* blev 70 år i 1981, solgte han praksis til *Anders Sørup*, men forblev aktiv som medhjælpende dyrlægeassistent. *Bak* var et utroligt levende menneske, der havde mange interesser. En af disse var naturen og ikke mindst dyrevelfærd, hvilket medførte, at han blev kredsformand og bestyrelsesmedlem i Foreningen til Dyrenes Beskyttelse. fra 1957 til 1989. *Andreas Bak* havde stor viden om historie og topografi, ikke mindst om Roskilde og omegn, hvor han jo havde boet i mange år. *Bak* var hyppig gæst på de lokale museer og var blandt initiativtagerne til oprettelsen af Fjordmuseet i Jyllinge, som han gerne viste frem, dels for venner, dels for egnens skoleklasser, som gennem ham fik fornem anskuelsesundervisning i lokalhistorie. Bogreolerne i dyrlægeboligen i Gundsøllille bar præg af hans store historiske interesse.

Det var altid spændende at besøge *Bak*, idet han var meget

Andreas Bak.

omsorgsfuld over for sine medmennesker og ikke mindst over for sine kolleger. Han blev derfor udnævnt til æresmedlem af København Amts Dyrlægeforening i 1983, hvor han også havde været formand fra 1946 til 1952.

Dyrlæger i Roskilde

Den første dyrlæge i Roskilde var Johannes Berg, der blev dyrlæge i 1793 og døde i 1817 af arsenikforgiftning.

Nævnes skal også Niels Christian von Halle, der praktiserede i Roskilde og stiftede København Amts Dyrlægeforening i 1897. Han blev endvidere stadsdyrlæge. Han døde i 1920 og blev begravet på Østre Kirkegård i Roskilde.

Der er en mulighed for, at en del læsere har stiftet bekendtskab med dyrlæge *Svend Høj Thorsen* (1918-1998).

Han fik sin dyrlægeeksamen i 1942 og købte praksis i Roskilde i 1944. Efter at have praktiseret i 12 år solgte han sin forretning for at tage 12. semesterkursus på Landbohøjskolen. Hans ansættelse som tilsynsførende dyrlæge på DAK (Danske Andelslagteriernes Konservesfabrik) blev en heldagsstilling som Overdyrlæge. Samtidig havde han tilsyn med hygiejnen på en virksomhed, der rensede svinebørster. Endvidere tilsynsførende på Stryhns Leverpostejfabrik.

Svend Thorsen var kommet på sin rette hylde, idet han var født bureaukrat. Han var i flere omgange formand for den lokale dyrlægeforening og var talsmand for, at dyrlæger skulle slutte sig sammen i større grupper. Det ville give bedre tid til efteruddannelse og øget fritid, bedre sociale vilkår, og oprettelse af pensionsordning. Det lykkedes ikke i hans tid at vinde gehør for disse tanker, men udviklingen har bekræftet nogle af hans ideer.

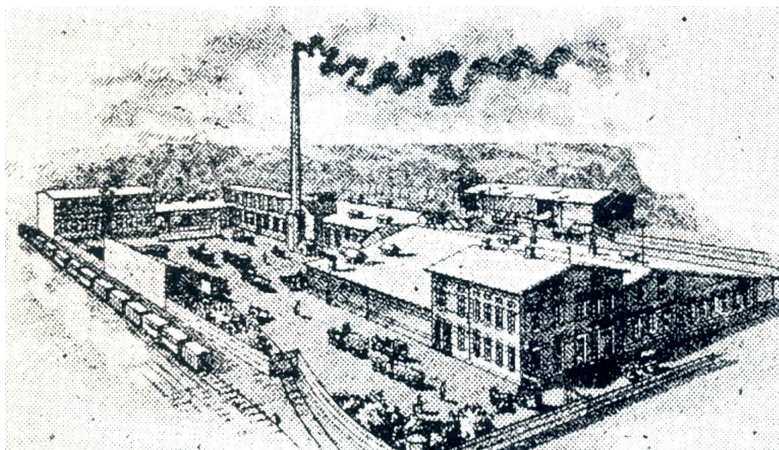

Svend Høj Thorsen.

Bak ved sin topersoners Ford fra 1930.

Roskilde Andels Svineslagteri
1910.

Landbruget har ændret sig radikalt i 1960'erne. Der findes ikke mange landbrugsejendomme med kvæg og svin. Derfor må dyrelægepraksis omstille sig til smådyrsklinikker, som det i dag ses i Gundsølle, Gevinge, Viby, Havdrup og praksis langs Øresundskysten. Thorsens ide svigtede i Roskilde by, hvor der i dag er 3-4 dyreklinikker, i stedet for et stort hospital.

Veterinære Institutioner i Roskilde

Roskilde Andels Svineslagteri

Slagteriet blev etableret i 1895. Det blev bygget langs banelinien ved Roskilde Station. Slagteriet var i de følgende årtier genstand for udvidelser og ombygninger. I 1963 kom den sidste store udvidelse, idet der blev bygget et Skoleslagteri med tilhørende teorilokaler (klasseværelser) og lærerværelser.

I 1976 blev slagteriet nedlagt, idet man havde bygget storslagteriet i Ringsted, kaldet F.S.A. (Forenede Sjællandske Andels-slagterier). Det betød, at slagteriet i Roskilde nu blev overtaget af Slagteriskolen og videreført som skoleslagteri. Det betød også, at undervisningen af dyrlægestuderende i Kødkontrol blev henlagt til Skoleslagteriet. Tidligere foregik denne undervisning i Ringsted og Sorø.

Hele denne aktivitet på Slagteriet i Roskilde har gennem tiderne givet arbejde til et stort antal dyrlæger.

Slagteriernes Forskningsinstitut og Slagteriskole

I 1950 besluttede Danske Slagterier, at der i Roskilde skulle oprettes et forskningsinstitut og en slagteriskole.

Midlerne til de to store projekter fik man fra den pulje, der var oprettet af Baconpengene, der var indefrosset i England på grund af besættelsen af Danmark 1940 til 1945. Dertil kom 1.75 mio. kroner fra Marshalmidlerne.

Slagteriernes Forskningsinstitut blev indviet i 1954 og 10 år senere i 1964 – indviede man Slagteriskolen i Roskilde. Også disse to institutioner ansatte en del dyrlæger til forskning og til undervisning.

Laborantskolen i Roskilde

På Slagteriskolen blev der oprettet en eksamensafdeling, kaldet Laborantskolen i Roskilde. Den fik til opgave at uddanne biolo-

Slagteriernes Forskningsinstitut er bygget ved Østre Ringvej. Dengang var der rigeligt med parkeringspladser og begrænset trafik i gaderne.

Jens Boelskifte.

gilaboranter og andre mellemteknikere med relation til kødindustrien og andre levnedsmiddelvirksomheder. I år 2000 ændrede Laborantskolen navn til Erhvervsakademiet i Roskilde.

Årsagen var den, at de gamle mellemteknikere uddannelser blev omstrukturerede. Der uddannes nu proces-teknologer med speciale i proces-teknik – herunder proceskøle. 1963 blev dyrlæge Jens Boelskifte ansat på skolen og blev afdelingsleder fra 1970 – 1992. Jens Boelskifte er født i 1923 og blev dyrlæge i 1948.

Han praktiserede i Havdrup fra 1951 til 1960. Han var reser-vedyrlæge på Ringsted Andels Svineslagteri 1960-62. I 1968 tog han 12. semesterkursus og var i de efterfølgende år medansvarlig for udviklingen og igangsætning af de mellemtekniske uddannelser:

1. Laboratorieteknikere med biologi som speciale i 60'erne
2. Levnedmiddelteknikere i 70'erne
3. Tilsynsteknikere til fjerkræslagterierne i 70'erne
4. Tilsynsteknikere til andelsslagterierne i 80'erne

Undervisningsministeriets konsulent vedrørende uddannelse af tilsynsteknikere i 1980'erne. I alle disse år havde han mange dyrlæger som timelærere ved gennemførelsen af både den teoretiske og praktiske del af uddannelserne.

København Amts Kvægavlerforening

I 1941 oprettede København Amts Kvægavlerforening en tyre-station på Søndermarksgården på Køgevej i Roskilde. Her var i mange år ansat 3 insemineringsdyrlæger. I 1959 blev disse dyrlæger erstattet af specialuddannede inseminører.

Mogens Hansen.

Noter

1. Artiklens forfatter er dyrlæge Mogens Hansen, født i 1925 og dyrlæge i 1951. Købte praksis i Roskilde af dyrlæge Svend Thorsen i 1956.

Købte 2 år efter en mindre landbrugsejendom i Vindinge Sogn og indrettede året efter en klinik, nybygget i en af længerne. Det var usædvanligt og dristigt, da de øvrige 5 klinikker alle lå i København og Århus med et stort kundeunderlag. Tiden var ikke moden til at drive en dyreklinik økonomisk rentabelt. I 1970 blev han ansat i Dansk Pelsdyravler Forening i Glostrup som konsulent i minksygdomme. Der oprettede han et laboratorium, hvor den smitsomme minksygdom, Plasmacytose, kom ind i et uddryddelsesprogram som i sin tid kvægpesten ved hjælp af blodundersøgelser og stamping out.

DYRLÆGENS MINDE

Forfatteren Johs. V. Jensens digt om sin far dyrlæge Hans Jensen. 44 vers beskriver dyrlægens strabadser, dengang man både nat og dag måtte køre i gig i al slags vejr.

2. Kongen Bød; ...til dettes Ondes Hæmmelse og Lindring... Bog om kvægpesten i 1700-tallet og om lægen P.C.Abildgaard, der oprettede den første danske Veterinærskole på Christianshavn. Ni fortællinger om hvordan husdyrenes sygdomme blev bekæmpet, da oplysnings-tiden nåede embedsmændene i enevældens helstat 1721-1814. Forfat-tet af dr.med.vet. Hans Jørgen Bendixen, dyrlæge i 1951.
3. Oplysninger fra dyrlæge Bent Suppli Bensons oversigt 2001 om Lan-gelands dyrlæger.
4. I 2010 blev udarbejdet et materiale om København Amts Dyrlæge-forening 1897 – 1996 og om Roskilde egnens dyrlæger 1800 - 2000 af Jens Boelskifte og Mogens Hansen. I nærværende artikel er kun om-talt dyrlæger fra 1900-tallet, som har praktiseret i Roskilde og i nogle af nabobyerne.
5. Forfatteren Johs. V. Jensens digt om sin far dyrlæge Hans Jensen (1848-1923), der boede i Farsø i Himmerland i anden del af 1800-tal-let. 44 vers beskriver dyrlægens strabadser, dengang man både nat og dag måtte køre i gig i al slags vejr.